

1. Referentie

Referentie	Seynaeve, T., Hermans, K., Declercq, A. & Lammertyn, F. (2004). <i>Aan de rand van de actieve welvaartsstaat: een socio-biografisch onderzoek naar jongeren en OCMW-hulpverlening</i> . Gent: Academia Press.
Taal	Nederlands
ISBN	90 382 0543 0
Publicatievorm	Boek

2. Abstract

Dit onderzoek focust op een specifieke groep van jongeren, met name bestaansminimumgerechtigden. Gedurende de laatste jaren maakten zij meer en meer het voorwerp uit van diverse activeringsmaatregelen, waarbij men hen via het investeren in opleiding en in werk tracht te integreren in de arbeidsmarkt. Dit onderzoek wenst een evaluatie te maken van dergelijke activeringsmaatregelen ten aanzien van jongeren en van de ruimere OCMW-hulpverlening waarbinnen deze maatregelen zijn gekaderd. Dit gebeurt op basis van de ervaringen van de jonge bestaansminimumgerechtigden. Daarnaast wil men ook meer inzicht verwerven in de ontstaansprocessen en historiek van 'bijstandsafhankelijkheid' van jongeren. Daarbij staat het concept 'biografisering' centraal. In een eerste deel wordt het algemene beleidskader waarbinnen OCMW-hulpverlening ten aanzien van jonge bestaansminimumgerechtigden plaatsvindt, geschetst. Een tweede deel behandelt de theoretische uitgangspunten van het onderzoek. Het derde deel belicht het totale verloop van het onderzoek. Tenslotte worden er een aantal conclusies getrokken.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Welzijn, werk
Trefwoord(en)	Activering, arbeidsmarkt, bestaansminimum, OCMW, sociale cohesie, werkloosheid

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Programmatrice Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid
Onderzoeker(s)	Tine Seynaeve, Koen Hermans, Anja Declercq & Frans Lammertyn Departement Sociologie Faculteit Sociale Wetenschappen K.U.Leuven Van Evenstraat 2B 3000 Leuven Tel: 016/ 32 30 50 Fax: 016/ 32 33 65 http://www.kuleuven.ac.be/sociologie

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat is de subjectieve tijdsbeleving van bijstandsafhankelijkheid en de (activerende) OCMW-hulpverlening bij jonge bestaansminimumgerechtigden? Bieden de activeringsmaatregelen t.a.v jonge bestaansminimumtrekkers een antwoord op de behoeften en de noden van hen? Wat zijn de ontstaansprocessen en historiek van bijstandsafhankelijkheid bij jongeren?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Kwalitatief onderzoek, biografische diepte-interviews (mondeling) met open antwoordmogelijkheden.
Onderzochte groep	51 min 25-jarigen die op het moment van de bevraging een (al dan niet geactiveerd) bestaansminimum ontvingen van een OCMW dat zich op Vlaams grondgebied bevindt. Nederlandstalige jongeren. Als controlegroep werden 'ex-bestaansminimumgerechtigden' opgenomen. Het gaat zeker niet om studenten. Twee verschillende groepen: ex-bestaansminimumgerechtigden en bestaansminimumgerechtigden op dát moment. Het onderzoek laat enkel toe uitspraken te doen op micro-niveau, op het niveau van de hulpverleningsrelatie tussen maatschappelijk werker en cliënt. Het onderzoek laat onvoldoende toe uitspraken te doen over het meso-niveau, dus over de invloed van het lokale OCMW en haar specifieke organisatiecultuur op de resultaten van het hulpverleningsproces.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Eerste vraagstelling: subjectieve beleving + behoeften	Jongeren stellen het opzoeken van het OCMW uit wegens schaamte en als ze het doen, vragen ze financiële steun. Het sociale integratiecontract is weinig gekend en wordt gezien als een formeel controle-instrument. De sociale tewerkstellingsmaatregel wordt als positief ervaren, behalve indien de jobinhoud niet aangepast is aan de jongere en er geen omkadering is. Er is geen contact met de VDAB, wat de overgang naar de reguliere arbeidsmarkt bemoeilijkt. Andere negatieve aspecten inzake budgettering hebben te maken met een tekort aan inspraak. Voorts werd vastgesteld dat er een grote verscheidenheid is in hulpverlening, zowel verschillen tussen OCMW's onderling als verschillen tussen de aanpak van hulpverleners.
Tweede vraagstelling: biografisering	Er is vaak een kluwen van achterliggende problemen, waardoor de jongere uiteindelijk de stap naar het OCMW zet. Velen zijn het slachtoffer van het individualiseringsproces. Werk is dan de enige houvast en als de jongere dan geen werk vindt, dan bemoeilijkt dit de situatie. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen 'vagabonds' en 'tourists'. Vagabonds zien de hulp niet meer als tijdelijk. Tourists daarentegen wel. Zij zien het als een brug naar terug zelf alles in handen nemen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

De onderzoeksvragen waar men bij dit onderzoek vanuit gegaan is, zijn de volgende:

- Wat is de subjectieve tijdsbeleving van bijstandsafhankelijkheid en de (activerende) OCMW-hulpverlening bij jonge bestaansminimumgerechtigden?
- Bieden de activeringsmaatregelen t.a.v jonge bestaansminimumtrekkers een antwoord op de behoeften en de noden van hen?
- Wat zijn de ontstaansprocessen en historiek van bijstandsafhankelijkheid bij jongeren?

Men wilde een antwoord vinden op deze vragen omdat gedurende de laatste jaren jongeren meer en meer voorwerp uitmaken van diverse activeringsmaatregelen, waarbij men hen via het investeren in opleiding en werk tracht te integreren in de arbeidsmarkt. Dit onderzoek wenst een evaluatie te maken van dergelijke activeringsmaatregelen ten aanzien van jongeren en van de ruimere OCMW-hulpverlening waarbinnen deze maatregelen zijn gekaderd.

Voor de derde vraag heeft men gewerkt met biografisering. Dit wil zeggen dat men de levens van de ondervraagden bestudeerd heeft om zo de oorzaken te ontdekken van bijstandsafhankelijkheid. Voor de eerste twee vragen heeft men gewerkt met interviews.

De onderzoeksgroep werd gevormd door een specifieke groep van jongeren, met name bestaansminimumgerechtigden. In totaal heeft men een gesprek gehad met 51 jongeren. Deze groep bestond uit

min 25-jarigen die op het moment van de bevraging een (al dan niet geactiveerd) bestaansminimum ontvingen van een OCMW dat zich op Vlaams grondgebied bevindt en een aantal (ex)bestaansminimumgerechtigden. Het ging om Nederlandssprekende jongeren die geen student waren.

Een eerste deel gaat dieper in op het algemene beleidskader waarbinnen OCMW-hulpverlening kadert. De actieve welvaartsstaat wordt onder de loep genomen, waarbij de ambiguïteit ervan wordt uitgewerkt. Vervolgens bespreekt men het Belgische activeringsbeleid t.a.v jongeren. Hiervoor wordt vertrokken vanuit de institutionele inbedding, met name het bijstands- en werkloosheidsstelsel. Binnen dit kader krijgt het activeringsbeleid vorm. Na een korte historische schets wordt de rol van het OCMW in het activeringsbeleid toegelicht. Dit onderdeelje wordt afgesloten met wat cijfermateriaal. Als laatste onderdeel van dit eerste deel, wordt het Belgische activeringsbeleid bekeken in een Europees perspectief. Hierdoor wordt de eigenheid van de het Belgische activeringsbeleid op de voorgrond geplaatst. Er wordt vertrokken vanuit drie elementen: de economische context, de ideologische context en tenslotte de institutionele inbedding. Dit onderdeelje wordt afgesloten met een vergelijking tussen 5 landen op een aantal punten.

Een tweede deel belicht de theoretische uitgangspunten van waaruit het onderzoek vertrekt. De klemtoon komt te liggen op de dynamische kant van bijstandsafhankelijkheid. In deze optiek wordt de 'tijd in de bijstand' gezien als een fase die een begin, een verloop en een einde kent. Dit staat tegenover de benadering die vertrekt vanuit een duurzaamheidsperspectief. Daarnaast wordt ook toegelicht waarom het onderzoek gebeurt bij de jongeren en niet bij de OCMW's, zoals meestal wordt gedaan.

Het derde en laatste deel van het onderzoek zet het verloop en de resultaten van het effectieve onderzoek uiteen. De kerngedachten hiervan zijn de volgende: Bijstandsafhankelijkheid ontstaat niet uit één levensgebeurtenis. Meestal gaat het om een samenloop van omstandigheden in de levens van de ondervraagde jongeren. De familiale situatie speelt hierin een cruciale rol. Opmerkingen over de OCMW-hulpverlening hebben hoofdzakelijk te maken met de geringe inbreng die de jongeren zelf mogen geven en de te grote gerichtheid op de arbeidsmarkt. Daarnaast blijkt er veel af te hangen van de maatschappelijk werker waarmee de jongere in contact komt. Tenslotte worden er een aantal beleidsaanbevelingen gegeven. Deze gaan hoofdzakelijk over de begeleiding van jongeren, in samenspraak en over het breder perspectief dan enkel de arbeidsmarkt.